

مرکز تحقیقات اسلامی

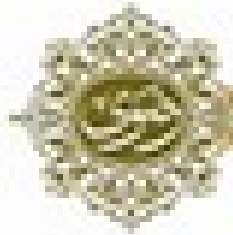
اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

شیخ بہا بن فقیہ ذوقنون
حسن مہدی کی بارگاہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنما ۲۶ (شیخ بهایی؛ فقیه ذوالفنون)

نویسنده:

حسین مهدوی پارسا

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	رهنما ۲۶ (شیخ بهایی؛ فقیه ذوالنون)
۷	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۱	شیخ بهایی؛ فقیه ذوفنون
۱۳	درآمد: ...تشنگی ام بیشتر شد
۱۵	برکت زندگی میان خاندانی بزرگ
۱۷	هدیه برادری
۱۷	کوچ سبز
۱۸	فرصت های ناب
۲۰	سفرهای پر بار
۲۳	میراث های ماندگار
۲۵	تقسیم آب زاینده رود
۲۶	طرح ریزی کاریز نجف آباد اصفهان
۲۷	تعیین جهت قبله مسجد امام
۲۷	حمام گرم با یک شمع
۲۹	مقراض به احتیاط زن ای خادم!
۳۱	وصال
۳۵	بریده ای از آثار
۳۵	تمام آموخته هایتان وسوسه است اگر...
۳۵	چون هیچ نبُود، پس کجا بود خدا؟! -
۳۶	یک نفرتان جواب را بنویسد...
۳۸	نمونه رباعیات
۴۰	برای مطالعه بیشتر

مشخصات کتاب

سرشناسه: مهدوی پارسا، حسین، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: شیخ بهایی؛ فقیه ذوالفنون / نویسنده حسین مهدوی پارسا؛ تهیه و تدوین معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی [آستان قدس رضوی].

مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۲۸ ص.؛ ۱۲ × ۱۷ س م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۴۳-۹۰-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: شیخ بهائی، محمدبن حسین، ۹۵۳ - ۱۰۳۱ق. -- سرگذشتنامه

موضوع: مجتهدان و علما -- سرگذشتنامه

شناسه افزوده: آستان قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

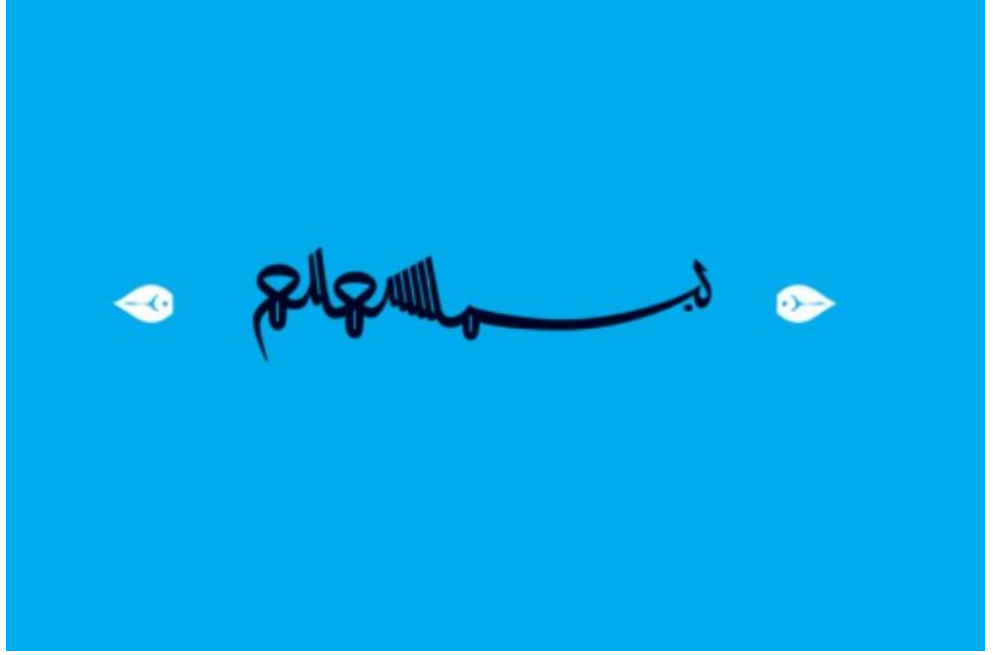
شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی

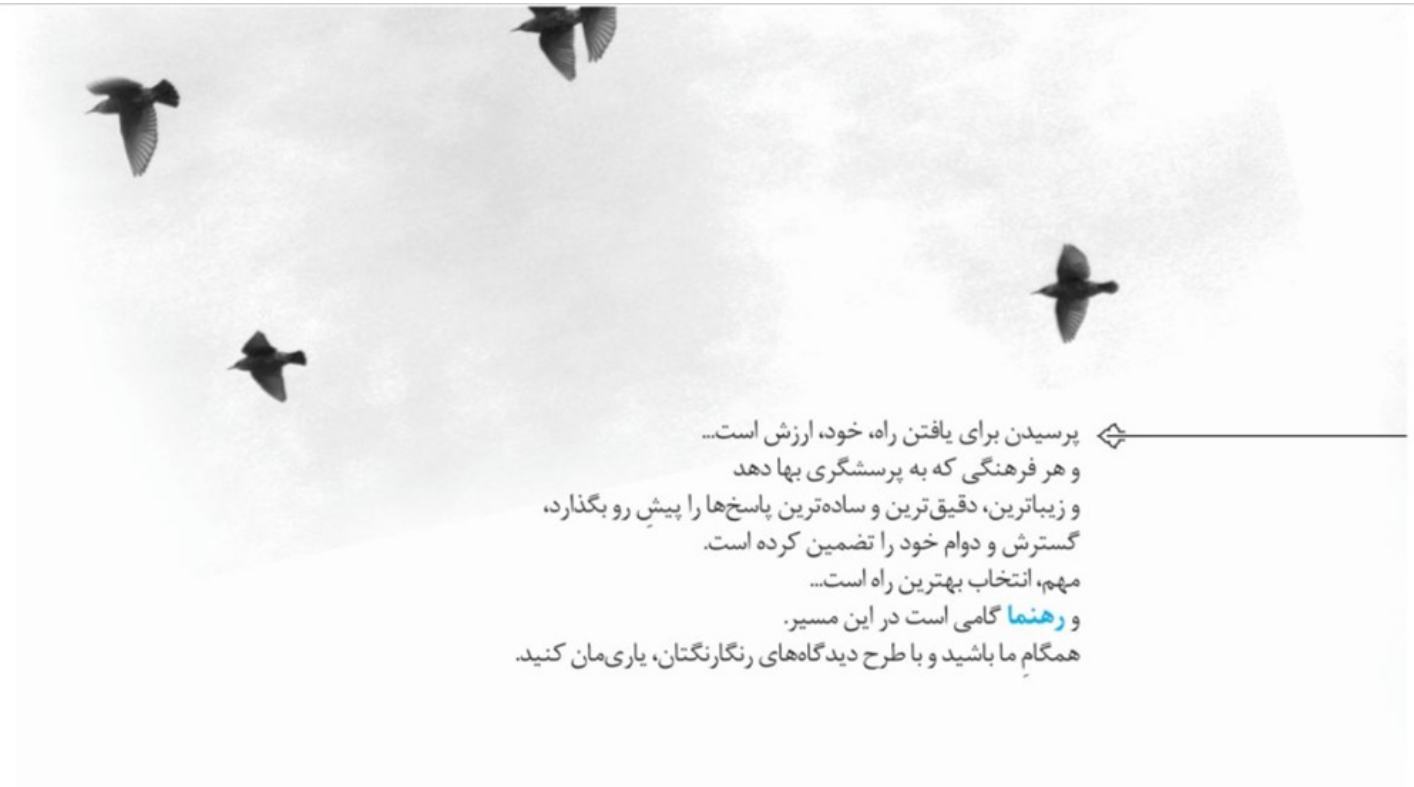
رده بندی کنگره: BP۵۵/۳/ش ۸۸ م ۹ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۹۸

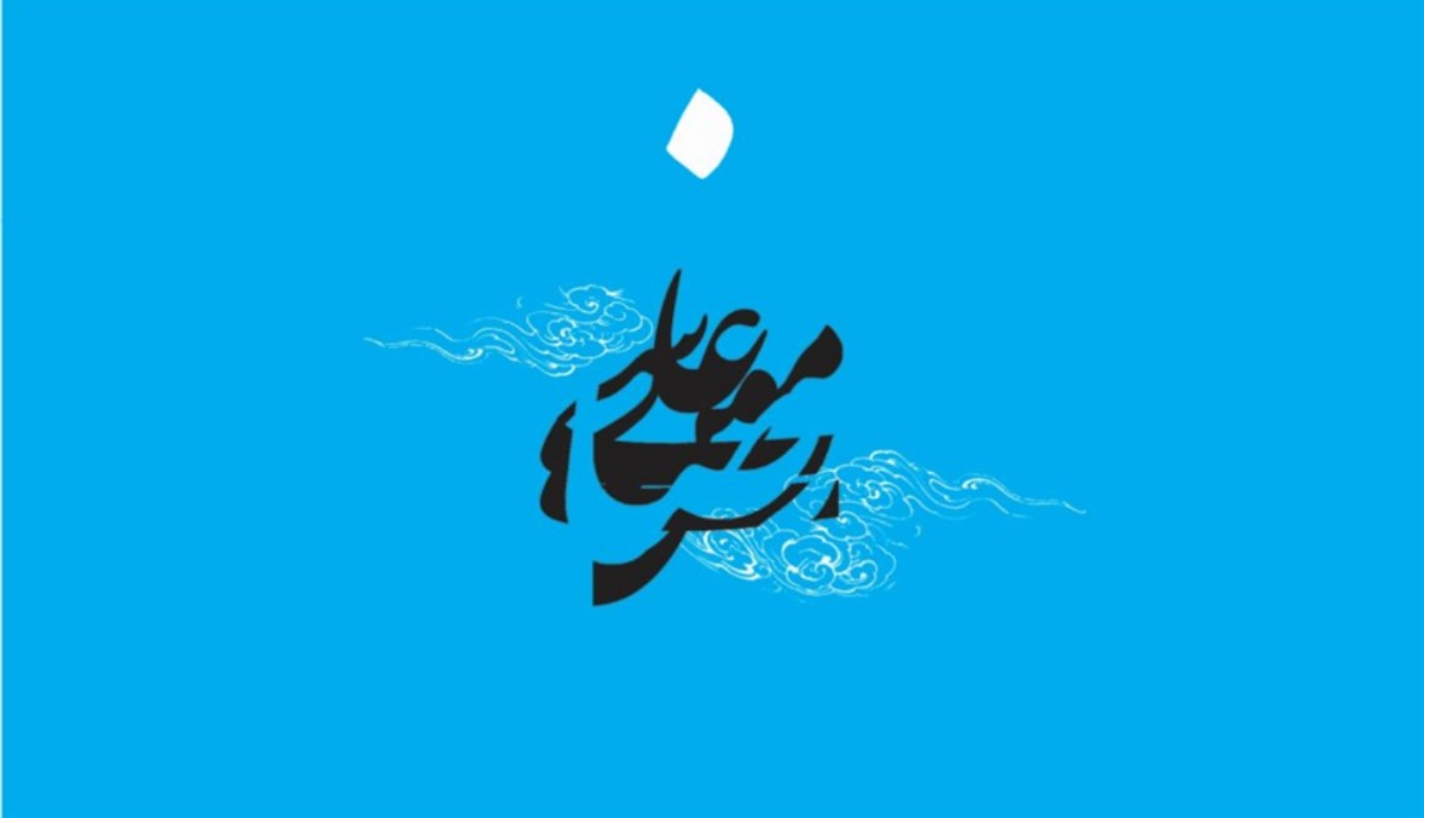
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۶۹۶۸۲

ص: ۱

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

شیخ بهایی؛ فقیه ذوفنون

می خواهید شیخ بهایی را بشناسید؟ پرسش زیر پرسش های شما نیز هست؟ کتابچه در دستان را تا آخر بخوانید.

- شیخ بهایی ایرانی بود یا لبنانی؟ چرا به ایران آمد و چگونه؟
- حکمت نزدیک شدن وی به دربار صفویه چه بود؟
- این مرد پُرسفر به کدام سرزمین ها قدم گذاشت و چه نگرشی درباره شیوه هدایت مردم داشت؟
- میراث مانای شیخ بهایی شامل چه آثاری است؟ نوشته های برجسته وی از میان ۱۸۴ اثر

ص:۵

مکتوبش کدام هاینده؟

- تقسیم آب زاینده رود و طرح ریزی کاریز نجف آباد و تعیین جهت دقیق قبله مسجد امام و... چه قصه ای دارند؟
- نمونه هایی از بارقه های اندیشه و نبوغ وی را می خواهم بدانم.

ص: ۶

درآمد: ...تشنگی ام بیشتر شد

بارها نام شیخ بهایی را شنیده بودم و چند سالی بود که در همسایگی او به سر می بردم. دیده بودم که همگی او را به عظمت یاد می کنند. بارها و بارها اتفاق می افتاد که زائران سراغ قبر او را می گرفتند. برخی به کارهای عجیب و معماری های کم نظیر او اشاره می کردند و بعضی نیز از طلسم شیخ بهایی که قرار بود در حرم امام رضا [ع] عملی کند، سؤال می کردند. ولی دانسته هایم درباره شیخ بهایی منحصر می شد به هم عصری او با شاه عباس صفوی و برخی معماری های او که در مشهد و اصفهان دیده بودم و به پنج خط تاریخ ادبیاتی که در بالای شعر «تاکِی به تمنای وصال تو یگانه» در کتاب ادبیات سال دوم دبیرستان خوانده بودم.

تا اینکه علاقه زائران به دانستن و تعدد پرسش های آنان مرا وارد زندگی پرماجرا و شگفت انگیز شیخ بهایی کرد. برخی واقعیت های جالب درباره او تشنگی ام را برای شناختنش بیشتر کرد: اصالت ایشان لبنانی بود و به ایران مهاجرت کرد. از شاگردان شهید دوم بود.

ص: ۷

ملاصدراى شیرازى و فیض کاشانى و محمدتقى مجلسى و... از شاگردان ايشان بوده اند. او و پدرش در کانون توجه چهار نفر از سلاطين صفوى بودند. تنوع موضوعات تأليفى ايشان و کارهاى کم نظير او حکايت از نبوغ علمى و اخلاقى اش داشت.

برکت زندگى ميان خاندانى بزرگ

بهاءالدين محمدبن عزالدين حسين بن عبدالصمدبن شمس الدين محمدبن على بن حسن بن محمدبن صالح حارث همدانى عاملى جبلى، در سفرى که پدرش به شام رفته بود، در منطقه اى به نام بعلبک، در غروب آفتاب روز چهارشنبه ۲۷ ذى الحجه ۹۵۳ق، متولد شد (۱). جبل عامل در آن روزگار از مراکز معروف شيعه در مغرب آسيا بود. پيشوايان و دانشمندان شيعه بسيارى از آنجا برخاستند که در بنیان گذاشتن تشيع در ايران و محکم کردن پایه هاى آن، تلاش بسيار

ص: ۹

۱- نک: اعيانالشيعة، ج ۹، ص ۲۳۴.

کردند. خاندان بهایی نیز یکی از خاندان های معروف شیعه در جبل عامل بودند. نسب این خاندان به حارث همدانی میرسد که صحابی معروف حضرت علی علیه السلام بود. او در چنان محیطی و میان چنین خاندانی بزرگ، تربیت یافت.

پدرش، استادش بود

او علاوه بر اینکه پسر عزالدین حسین بود، شاگرد او هم به حساب می آمد و تحصیلاتش را با نشستن در مکتب او آغاز کرد. پدرش از پیشوایان شیعه و مشایخ معروف بود. وی شاگردانی بسیار تربیت کرد که بعدها از بزرگان شیعه در عرصه علم و دانش شدند. افزون بر استفاده از محضر پدرش، ایشان منطق و فلسفه و کلام را از ملاعبدالله بن شهاب الدین مدرّس یزدی فراگرفت، حساب و هندسه و جبر و هیئت را نزد ملاعلی، مذهب و ریاضیات را نزد مولانا افضل قاضی و نیز کتاب قانون ابن سینا را نزد حکیم الدین (اعتمادالدین) محمود

ص: ۱۰

هدیه برادری

جبل عامل عجب جایی بود! ناحیه ای شاداب و سرسبز در دل کوهستان. کودکی های او، پدر، خانواده و استاد شهیدش در آنجا طی شد. او برادری بزرگتر از خود به نام عبدالصمد داشت که او را خیلی دوست می داشت؛ آنقدر که کتابی در علم نحو نوشت و آن را به یاد او فوایدالصمدیه نام نهاد. عبدالصمد در سال ۱۰۲۰ق، در مدینه رحلت کرد و پیکرش به نجف انتقال یافت و در آنجا به خاک سپرده شد.

کوچ سبز

فشار حکومت عثمانی به حدی رسید که امکان زندگی و ابراز عقیده به صورت آزادانه برای

ص: ۱۱

۱- جمعی از پژوهشگران حوزه علمی قم، گلشن ابرار، نشر معروف، چ ۳، ج ۱، ص ۱۹۵.

علمای جبل عامل میسر نبود؛ از این رو، بهاءالدین محمد در سیزده سالگی، در سال ۹۶۶ق، به اتفاق پدر و مادرش به ایران مهاجرت کرد. آنان در آن زمان در سایه اقتدار حکومت صفویه از ثبات نسبی خوبی برخوردار بودند. پدرش به درخواست شاه طهماسب صفوی به عنوان «شیخ الاسلام» که بزرگترین مقام دینی و معنوی آن زمان بود، انتخاب شد. شیخ بهایی بعد از رحلت پدر بزرگوارش، در عهد سلطنت شاه عباس صفوی به این مقام منیع لقب گرفت.

فرصت های ناب

عالمان شیعه در طول تاریخ همواره با پادشاهان ستمگر در نبرد بوده اند؛ ولی گاه مجبور می شدند برای حفظ اسلام و نجات مسلمانان، با دربار شاه همکاری کنند. تلاش آنان برای اصلاح فرهنگ، اقتصاد، سیاست، مدیریت و نظام حکومت ها بود. آنها هیچ امیدی به پادشاه نداشتند و فقط از او برای اصلاح کشور و رشد تشیع کمک می گرفتند. همچنان که در زندگی امام رضاؑ می بینیم، پذیرش دعوت مأمون عباسی و هجرت او از مدینه به مرو و پذیرش

ولایت عهدی اش، جز به خاطر در نظر گرفتن صلاح شیعیان و مسلمانان نبود. وارد شدن بزرگانی همچون شیخ بهایی و پدرش، میرداماد، ملاصدرا، فیض کاشانی و... به دربار شاهان صفوی نیز باعث استفاده از این موقعیت طلایی و تشویق پادشاهان صفوی به رسمیت بخشیدن مذهب تشیع، بازسازی و احداث مساجد، مدارس علمیه، کاروانسراها و... بود.

امام خمینی \square درای نباره می فرماید: «یک طایفه از علما گذشت کرده اند از یک مقاماتی و متصل شده اند به سلاطین. با اینکه می دیدند مردم مخالف اند؛ لیکن برای ترویج دیانت و ترویج تشیع اسلامی، ترویج مذهب حق، اینها متصل شده اند به یک سلاطینی و این سلاطین را برای ترویج مذهب شیعه خواه و ناخواه وادار کرده اند. اینها آخوند درباری نبودند. این اشتباهی است که بعضی نویسندگان ما می کنند... اینها اغراض سیاسی و دینی داشتند. نباید تا یک کسی به گوشش خورد که مثلاً علامه مجلسی رضوان الله علیه، محقق ثانی رضوان الله علیه،... شیخ بهایی رضوان الله علیه با اینها روابط داشتند و میرفتند سراغ

اینها و همراهیشان می کردند، خیال کنند که اینها مانده بودند برای جاه و مقام... آنها گذشت کردند، گذشت. یک مجاهدۀ نفسانی کرده اند، برای اینکه مذهب را به وسیله آنها و به دست آنها ترویج کنند.»^(۱)

سفرهای پربار

شیخ بهایی مدت ها شیخ الاسلام هرات بود و در آن دیار، پاسخگوی احکام شرعی مردم. پس از مدتی از این سمت کناره گرفت و به سفرهای علمی و تحقیقی پرداخت. سال های فراوان در سفر بود: به مصر، سوریه، حجاز، عراق، فلسطین، افغانستان و... رفت و با علما و مردم آن مناطق به گفتوگو پرداخت. او مبلغ خستگی ناپذیر شیعه بود و رنج سفر را به جان خرید و برای نگهداشتن فرهنگ شیعی، زحمت فراوان متحمل شد. مشکلات سفر

ص: ۱۴

در آن دوران فراوان بود؛ اما خطر حمله گرگ ها، گم کردن راه، تشنگی، در بیابان ماندن و دهها خطر دیگر در برابر اراده پولادین او ناچیز مینمود. او به حجره و مدرسه و دربار و مقام شیخ الاسلامی و ریاست علمای شیعه و مرجعیت مردم دل نبست؛ بلکه میان توده مردم شتافت، با دردها آشنا شد و پیوسته به مداوای جامعه مریض اسلام پرداخت.

برخی کتاب هایش را در سفرها نوشت: قم، کرمانشاه، گنجه، تبریز، هرات و مشهد شهرهایی هستند که میزبان قلم او بودند. در سفرها با علمای اهل تسنن به گفت و گو می نشست و فقیهان بلندپایه اهل سنت را گرامی میداشت و از دانش آنان بهره میگرفت. در قدس، با ابن ابی اللطیف مقدسی، در دمشق با حافظ حسین کربلایی و حسن بورینی و در حلب با شیخ عمر عرضی دیدار کرد.^(۱)

ص: ۱۵

شیخ بهایی در سال ۱۰۱۲ق از مقام شیخ الاسلامی کناره گرفت و تا سال ۱۰۱۹ق به سفر رفت. سپس به اصفهان برگشت و تا آخر عمر در آن شهر ماند و به عنوان شیخ الاسلام، ریاست علمای شیعه را برعهده گرفت.

میراث های ماندگار

این طور که پیداست، ثمربخش ترین قسمت عمر شیخ پس از رفتن او به اصفهان آغاز شد. بعد از به سلطنت رسیدن شاه عباس و انتقال پایتخت از قزوین به اصفهان، شیخ بهایی به این شهر رفت و تا پایان عمر، بهجز سال هایی که در سفر بود، در آن شهر ماند. شیخ بهایی در بین مردم به مهارت در عرصه های مختلف علمی مشهور است: فقه، اصول، تفسیر، حدیث، جبر، هندسه، هیئت، ریاضیات، ادبیات، اسطرلاب و ...

ص: ۱۷

از ایشان ۸۴ کتاب و رساله علمی به زبان های عربی و فارسی برجای مانده است. (۱) برخی از آثار برجسته او از این قرار است: جامع عباسی در علم فقه، حاشیه الفقیه، جواب المسائل المدنیات، سوانح الحجاز، خلاصه الحساب، جبل المتین در احکام دین، عروها الوثقی در تفسیر قرآن، تشریح الافلاک، بحر الحساب در ریاضیات، صمدیه در ادبیات عرب، حدائق الصالحین در شرح صحیفه سجادیه، اثنی عشر در عبادات، توضیح المقاصد، تحفه حاتمی در اسطرلاب، اربعین، مفتاح الفلاح در ادعیه. از مثنویات معروف شیخ میتوان از نان و حلوا، نان و پنیر، طوطی نامه، نان و خرما و رموز اسم اعظم نام برد. همچنین شیر و شکر منظومه شعر فارسی اوست که سراسر جذبه و اشتیاق است و کشکول شیخ بهایی از او هستند. (۲)

مؤلف کتاب قصص العلماء در این کتاب آورده است که معماری مسجد شاه و همچنین

ص: ۱۸

۱- گلشن ابرار، ج ۱، ص ۲۰۱.

۲- ریحانها لادب، ج ۳، ص ۳۰۸ تا ۳۱۲؛ اعیان الشیعه، ج ۹، ص ۲۴۴.

مهندسی حصار نجف آباد که هر دو از بناهای معروف اصفهان اند، به شیخ بهایی منصوب است.

تقسیم آب زاینده رود

نخستین کار جالب شیخ بهایی تقسیم صحیح و انشعاب دهی مهندسی آب زاینده رود به محله ها و باغ های شهر اصفهان بود. او با محاسبه دقیق و به دست آوردن آمار بارندگی مناطق مختلف اصفهان و حومه و کوهستان های اطراف و همچنین سرچشمه زاینده رود، طرح دقیق نهرها و شیب و مقطع آنها را تدوین کرد و سهم استفاده آب هر باغ و محله و منزل را تعیین ساخت و به مشکل و اختلاف چندین ساله این منطقه پایان داد. براساس این رساله یا آیین نامه، تقسیم بندی و استفاده صحیح از آب زاینده رود قانون مند شد و هنوز بر مبنای همان رونوشت، تقسیم مقدار آب با توجه به حرکت و سرعت و کشش و شیب و حجم مناطق زراعی و باغ ها یا برای استفاده عموم مردم، مشخص و معلوم شده است.

جالب ترین محاسبه شیخ بهایی در این است که فصل سیلابی زاینده رود را طی ۱۹۷ روز،

ص: ۱۹

اوایل آذرماه و سپس مدت ۱۶۸ روز برای جریان عادی و منظم، بررسی و محاسبه کرده است. شگفت آنکه این مدتزمان تغییرات و نوسانات، تا به امروزه با آمار متوسط عوامل جوی اصفهان منطبق بوده و اصالت خود را حفظ کرده است. شیخ بهایی طرز تقسیم بندی جریان آب زاینده رود را با توجه به محاسبات بسیار دقیق، به ۳۳ سهم تقسیم کرد که هر سهم معادل ۵ شبانه روز قسمتی از آب رودخانه است و باید آب موجود در رودخانه به همان محله سرازیر شود. امروزه با نصب دستگاه های مختلف آب سنج در نقاط زاینده رود به همان نتیجه رسیده اند که او در ۴۲۰ سال قبل رسیده بود! (۱)

طرح ریزی کاریز نجف آباد اصفهان

این قنات زرینکمر نام دارد. یکی از کاریزهای بزرگ ایران است و از مظهر قنات تا انتهای

ص: ۲۰

۱- نک: حسن حسینی ابری، «بررسی اجمالی طومار شیخ بهایی»، نشریه روابط بین الملل دانشگاه، دانشگاه اصفهان، ۱۳۶۱ش؛ همان، «آب و مسائل آبیاری در زاینده رود»، گزارش به پنجمین کنگره جغرافیای ایران، دانشگاه اصفهان.

آبخور آن، ۹ فرسنگ است و به ۱۱ جوی بسیار بزرگ تقسیم میشود. طرح ریزی این کار نیز از مرحوم بهایی است.

تعیین جهت قبله مسجد امام

علاوه بر طراحی ساعت آفتابی یا ساعت ظلّی در مغرب «مسجد امام» («مسجد شاه» سابق) برای تعیین اوقات روز در اصفهان، شیخ بهایی سمت قبله مسجد امام را به مقیاس چهل درجه انحراف غربی از نقطه جنوب تعیین کرد و به یک سلسله اختلاف نظر فقهای ابتدای عهد صفوی درباره تشخیص قبله عراقین در مدت یک قرن و نیم، پایان داد و این از شاهکارهای دیگر شیخ بهایی است.

حمام گرم با یک شمع

یکی از کارهای شگفتی که به شیخ بهایی نسبت می دهند، ساختمان گلخن گرمابه ای است که هنوز در اصفهان مانده و به حمام شیخ بهایی معروف است. این حمام میان مسجد

جامع و هارونیه، در بازار کهنه، نزدیک بقعه معروف به «درب امام» واقع است. مردم اصفهان از دیرباز همواره عقیده داشته اند که گلخن آن گرمابه را بهایی چنان ساخته بود که با شمعی گرم میشد. زیر پاتیل گلخن، فضایی تهی تعبیه کرده و شمعی افروخته در میان آن گذاشته و آن فضا را بسته بود و شمع تا مدت های مدید همچنان می سوخت و آب حمام با آن گرم میشد. خود گفته بود که اگر روزی آن فضا را بشکافند، شمع خاموش خواهد شد و گلخن از کار می افتد. چون پس از مدتی به تعمیر گرمابه پرداختند و آن محوطه را شکافتند، فوراً شمع خاموش شد و دیگر از آن پس نتوانستند بسازند.

مقراض به احتیاط زن ای خادم!

شاه نذر کرده بود در صورت شکست دادن سپاه عثمانی، پای پیاده به مشهد بیاید. برای عمل به نذرش راهی مشهد شد... بهاءالدین در این سفر با شاهعباس همراه بود. در پاورقی

صفحه ای از کتاب زندگی شاه عباس اول چنین آمده است: شاه در این سفر، شب هایش را به خدمت در آستان حضرت رضاؑ می گذرانده و با جاروکشی و گرفتن سرشمع ها، خود را مشغول می کرده است. شبی بهایی درحالی که نگاهش به شاه بود که سر شمعه را میگرفت، در توصیف این حال او برایش چنین سرود:

هر شام و سحر ملای---ک علیی---ن

آیند به طُرف حرم خُلد برین

مقراض(۱) به احتیاط زن ای خادم دین

ترسم ببری شه پر جبریل امین

در همین سفر بود که ضلع های شمالی (ایوان عباسی)، شرقی (ایوان نقاره) و غربی (ایوان ساعت) با کمک شیخ بهایی ساخته شد و گنبد نیز برای بار دوم طلاکاری گردید. در کتیبه دور گنبد، به خط علیرضا عباسی، خطاط معروف دوره صفوی، به این مسئله اشاره شده است.

ص: ۲۴

۱- مقراض به معنای قیچی یا وسیله ای شبیه به آن است.

خیلی تلاش کردم و بارها در منابع به دنبال یافتن اطلاعات دربارهٔ طلسمی می گشتم که سخن آن در بین مردم چنین مشهور شده بود: قرار بوده شیخ دری یا مکانی بسازد که غیر از شیعیان خالص کسی نتواند از آن عبور کند و... ولی جست و جویم بی فایده بود و نتوانستم مطالب مستندی چه دربارهٔ صحت یا سقم این مطلب یا چگونگی کار بیابم.

در این سفر، شیخ خانهٔ کوچکی در مجاورت حرم مطهر خرید و وصیت کرد هر کجا وفات یافت، جسد او را به این خانه آورند و در جوار رضای خوبان □ به خاک بسپارند.

وصال

زمانی شیخ بهایی به همراه گروهی از شاگردانش برای خواندن فاتحه به قبرستان می رفت.

ص: ۲۵

بر سر قبرها می نشست و فاتحه ای نثار می کرد، تا اینکه به قبر بابارکن الدین (۱) رسید. آوایی شنید که سخت او را تکان داد. از شاگردانش پرسید: «شنیدید چه گفت؟» گفتند: «نه.» شیخ به قبر خیره شد و با لحنی که گویا خود را سرزنش می کرد، گفت:

از ناله عش ---اق، نوایی ب---ردار

وز درد و غم دوست دوایی بردار

از منزل یار تا تو، ای سست قدم

یک گام زیاده نیست، پایی بردار

پس از آن، شیخ حال دیگری داشت: همواره در حال دعا و عبادت بود. گرچه هیچگاه از عبادت غافل نبود، اکنون بیش از پیش به مناجات و دعا اهمیت می داد. مدتی بعد، شاگردانش از او پرسیدند: «آن روز چه شنیدی؟» پاسخ داد: «گفتند آماده مرگ باشم.»

شش ماه گذشت. ۱۲ شوال ۱۰۳۰ق یا ۱۰۳۱ق فرارسید. مرگ به پیشواز شیخ بهایی آمد.

ص: ۲۶

۱- وی یکی از از عرفاست

او نیز سبک بال به سوی معبود پر کشید. بیش از پنجاه هزار نفر مردم اصفهان در تشییع جنازه او شرکت کردند. اصفهان، پایتخت صفویه، غرق ماتم بود. مرحوم محمدتقی مجلسی بر وی نماز خواند. سپس پیکرش را به مشهد مقدس آوردند و بنا بر وصیتش، او را در خانه اش در نزدیکی حرم امام رضا^ع که روزگاری محل تدریس ایشان بود، دفن کردند. اکنون آرامگاه ایشان در ضلع جنوبی صحن آزادی در یکی از رواق های حرم مطهر به نام خود ایشان، «رواق شیخ بهایی»، قرار دارد.

بریده ای از آثار

تمام آموخته هایتان وسوسه است اگر...

از اشعار شیخ بهایی است:

ایها القوم الذی فی المدرس-----ه

کلم-----ا حَصَلت-----موهُ وسوس-----ه

ذکر کم إن کان فی غیر الحبی--ب

ما لکم ف---ی النشأه الأخری نصی--ب

ای دانش پژوهانی که در مدرسه اید، تمام آموخته هایتان وسوسه است. صحبت های شما اگر درباره غیر از دوست (خدا) باشد، بهره ای در جهان آخرت نخواهید برد.

چون هیچ نبود، پس کجا بود خدا!؟

نامهای از میرداماد بهدست مرحوم شیخ رسید که در آن سؤالی کلامی بدین شکل مطرح

کرده بود:

ای سرّ ره حقیقت، ای کان سخ-----ا

در مشکل این حرف، جوابی فرم--ا

گویی که خدا بود و دگر هیچ نب--ود

چون هیچ نبود، پس کجا بود خدا؟

مرحوم شیخ پس از اینکه چندین بار سروده میرداماد را مرور کردند، در جواب نوشتند:

به حضرت میرمحمدباقر استرآبادی، دامت توفیقاته...

ای صاحب مسئله، تو بشنو از م-----ا

تحقیق بدان که لامکان است خدا

خواهی که تو را کشف شود، این معنا

جان در تن تو، بگو کجا دارد ج--ا؟

یک نفرتان جواب را بنویسد...

بعد از درس، نجوا و پچیچ بین شاگردان دمیدن گرفت. شیخ خیلی زود متوجه اوضاع

ص: ۳۰

غیرعادی شاگردانش شد؛ اما ترجیح داد منتظر بماند تا آنها خودشان مسئله را مطرح کنند. یکی از شاگردان بلند شد، رو به استاد کرد و گفت: «حضرت استاد، دیروز با جناب میرداماد درس داشتیم. ایشان بعد از درس یک رباعی در مجلس قرائت کردند و از ما خواستند که امروز، بعد از درس، آن را برای شما بخوانیم و جوابش را هم بگیریم و به ایشان بدهیم.» آنگاه از روی کاغذ این رباعی را قرائت کرد:

از شاخ برهنه، بـرگ و بـر میطلبم

از خانه عنکبوت، پر میطلبم

ان در دهـن مارشـکر میطلبم

از پشه مـاده، شیـر نر میطلبم

جناب شیخ سکوتی کرد و سپس رو به شاگردانش گفت: «کسی از شما میتواند جواب رباعی میرداماد را بگوید؟» پاسخی نشنید. خطاب به شاگردانش گفت: «یک نفرتان جواب را بنویسد و به جناب میرداماد تحویل دهد:

ص: ۳۱

علم است برهنهشاخ و تحصیل بر اس--ت

تن، خانه عنکبوت و دل بال و پر اس--ت

زهر است دهان علم و دستت شکر اس--ت

هر پشه که او چشید، او شیر نراس--ت

نمونه رباعیات

همه روز روزه بودن، همه شب نمازک--ردن

همه ساله حج نمودن، سفر حجازک--ردن

ز مدینه تا به کعبه، سروپا برهنه رفت--ن

دو لب از برای لیک، به وظیفه باز کردن

به مساجد و معابر، همه اعتکاف جستن

ز ملاحی و مناہی، همه احت--راز کردن

شب جمعه ها نخفتن، به خدای راز گفتن

ز وجود بی نیازش، طل--ب نی--از کردن

به خدا که هیچکس را، ثمر آنقدر نباشد

که به روی ناامیدی در بسته بازک--ردن

حی--ف باش--د از تو ای صاحب--ب هن--ر

که اندر این وی--رانه ریزی ب--ال و پر

تا به ک--ی؟ ای هدهد شه--ر صب--ا

در غریب--ی م--انده باشی بست--ه پا

جه--د کن این بن----د از پا باز ک-----ن

بر ف----راز لام----کان پ--رواز ک-----ن

تا به کی؟ در چ--اه طبعی سرن-----گون

یوسفی، یوس ف بیا از چ--ه ب-----رون

تا عزیز مص--ر ربّ-----انی ش-----وی

وا رهی از جس--م و ربّ-انی ش-----وی

ص: ۳۳

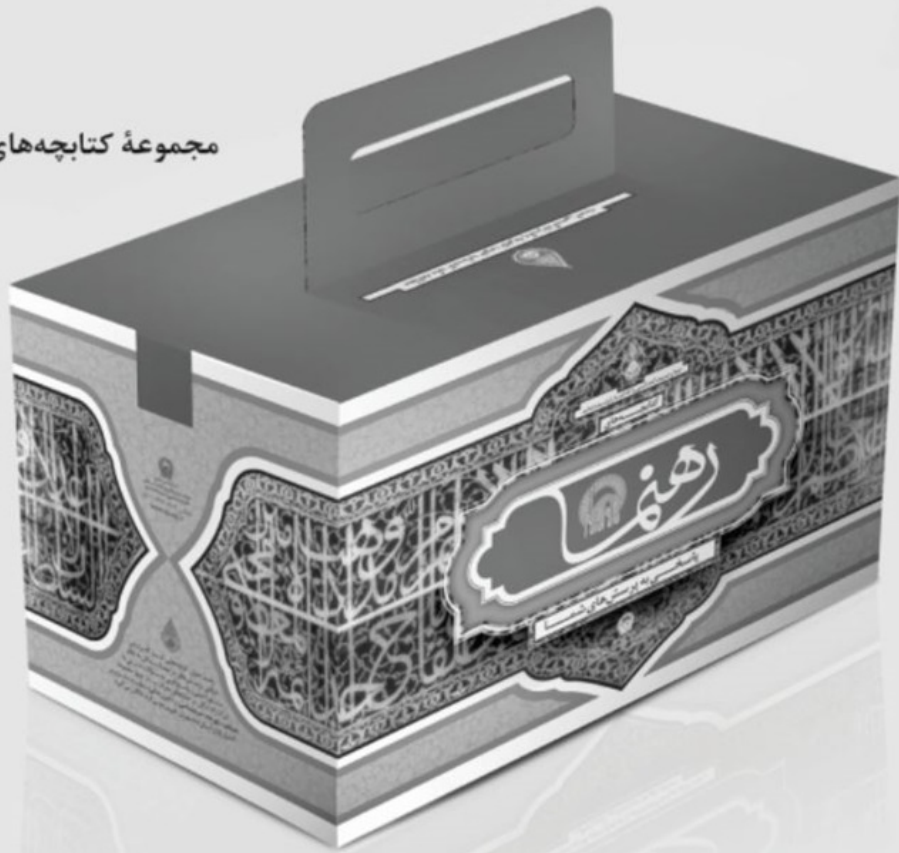
برای مطالعه بیشتر

اسدالله بقایی، شیخ بهایی در آئینه عشق، قم: بوستان کتاب.

کامران پارسی نژاد، خورشید می ماند؛ روایتی داستانی از زندگی شیخ بهایی، تهران: کانون اندیشه جوان.

ص: ۳۴

مجموعه کتابچه‌های رهنما

بسمه تعالی

هَلْ يَشْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ ه. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
 ۲. ارتباط با مراکز هم سو
 ۳. پرهیز از موازی کاری
 ۴. صرفا ارائه محتوای علمی
 ۵. ذکر منابع نشر
- بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و ...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

